

**Последваща оценка
на Областна стратегия за развитие
на област Русе за периода 2005-2013**

Цел на Последващата оценка

- Не само да констатира нивото на постигане на залегналите цели, приоритети и мерки в стратегическия документ, но и да послужи като коректив на цялостния процес на развитие и управление на област Русе.

Задачи пред Последващата оценка

- Представяне на резултатите от наблюдението и мониторинга на ОСР 2005-2013 г.;
- Извършена оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите на ОСР на област Русе 2005-2013 г.;
- Извършена оценка на общото въздействие на ОСР на област Русе 2005-2013 г.;
- Извършена оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси на ОСР на област Русе 2005-2013 г.;
- Представени изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Структура на Последващата оценка

I. УВОД

II. ФАЗИ, ПОДХОДИ И МЕТОДИ НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОЦЕНКАТА

III. УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И НАБЛЮДЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

IV. ИНФОРМАЦИЯ, ПУБЛИЧНОСТ И ПАРТНЬОРСТВО НА ОСР НА ОБЛАСТ РУСЕ 2005-2013 Г.

V. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Структура на Последващата оценка (продължение)

VI. ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

VII. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА
ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

VIII. ОСНОВНИ ФАКТОРИ, ОКАЗАЛИ КЛЮЧОВО
ВЪЗДЕЙСТВИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОСР НА ОБЛАСТ
РУСЕ ЗА ПЕРИОДА 2005-2013

IX. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ПРОВЕЖДАНЕТО
НА ПОЛИТИКА ЗА РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Основни критерии

- приложимост,
- обоснованост,
- ефективност,
- ефикасност,
- полезност,
- икономичност,
- въздействие
- устойчивост.

Основни фази за изготвяне на Последващата оценка

1. Идентифициране на проблемната ситуация;
2. Анализ на заинтересованите страни;
3. Подготовка на оценката;
4. Събиране на данни;
5. Анализ и интерпретацията на информация;
6. Вграждане на резултатите в политиката за местно и регионално развитие;

Методика за качествена оценка на количествено измеримите показатели

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
0 (неизпълнение)	лошо изпълнение
от 0 до 25	незадоволително изпълнение
от 26 до 50	задоволително изпълнение
от 51 до 75	добро изпълнение
от 76 до 100	много добро изпълнение
над 100 (преизпълнение)	отлично изпълнение (над очакванията)

Ограничения

- В ОСР няма количествено измерими индикатори относно очакваната степен на въздействие и постигане на резултатите по цели и приоритети;
- Единствен индикатор – съотношение на планираните средства в бюджета за всеки от приоритетите спрямо реалното им финансово изпълнение в съответствие с реализираните проекти и дейности на територията на осемте общини на област Русе от всички заинтересовани страни към 31.12.2013 г.

Оценка степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите

- Оценителен въпрос V.1. Каква е степента на постигане на Приоритет 1? 18
- Оценителен въпрос V.2. Каква е степента на постигане на Приоритет 2? 24
- Оценителен въпрос V.3. Каква е степента на постигане на Приоритет 3? 28
- Оценителен въпрос V.4. Каква е степента на постигане на Приоритет 4? 35
- Оценителен въпрос V.5. Каква е степента на постигане на Приоритет 5? 40
- Оценителен въпрос V.6. Каква е устойчивостта на осъществените инвестиции?..... 42

Оценителен въпрос V.1. Каква е степента на постигане на Приоритет 1?

- Приоритет 1. *„Инвестиране в иновации, нови технологии и развитие на човешките ресурси в съответствие със стратегическите потребности на областната икономика“.*
- В периода 2007–2013 г., оценката за този приоритет достига **много добро** ниво, тъй като финансовото изпълнение на договорените средства по проекти от оперативните програми достига средна стойност от 87,5%, като най-висока е усвояемостта при инфраструктурните проекти от ОП „Околна среда“ (113%), а най-ниска при проектите от ОП „Конкурентоспособност“ (53%).

Оценителен въпрос V.2. Каква е степента на постигане на Приоритет 2?

- Приоритет 2. *„Пълноценно използване на конкурентните предимства на област Русе за осигуряване на устойчиво развитие на районите“*
- Финансово изпълнение на договорените по проекти от оперативните програми средства от 108% (сто и осем) за период 2007-2013 г., което според методиката може да се определи като **отлично**.

Оценителен въпрос V.3. Каква е степента на постигане на Приоритет 3?

- Приоритет 3. *„Повишаване качеството на живот на населението при изравняване на социално-икономическите стандарти между областния център и изостаналите райони на област Русе”*
- Финансово изпълнение на договорените по проекти от оперативните програми средства от 97% за период 2007-2013 г., което според методиката може да се определи като **много добро**.

Оценителен въпрос V.4. Каква е степента на постигане на Приоритет 4?

- Приоритет 4. *„Интензивно сътрудничество в рамките на СЦПР и на регионите на ЕС за решаване на общи социално-икономически проблеми”*
- Финансово изпълнение на договорените проекти за трансгранично сътрудничество от 69% за период 2007-2013 г., което според методиката може да се определи като **добро** към края на 2013 г.

Оценителен въпрос V.5. Каква е степента на постигане на Приоритет 5?

- Приоритет 5. *„Повишаване на институционалния капацитет, приобщаване на бизнеса и гражданския сектор към управлението на регионалното и местното развитие”*
- Финансово изпълнение на договорените по проекти от оперативните програми средства от 100% (сто) за период 2007-2013 г., което според методиката може да се определи като **много добро**.

Оценителен въпрос V.6. Каква е устойчивостта на осъществените инвестиции?

- Цялостното запазване на резултатите, получени от проектните изпълнения, е задължение на бенефициентите и в повечето случаи е с времеви хоризонт минимум 3-5 години, съобразно изискванията на финансиращите програми.
- Погледнато през призмата на устойчивостта на резултатите, логично е въздействието да остане **постоянно**.

Оценка на общото въздействие

- по отношение на индикаторите, съотнесими към
Приоритет 1? 43
- по отношение на индикаторите, съотнесими към
Приоритет 2? 46
- по отношение на индикаторите, съотнесими към
Приоритет 3 50
- по отношение на индикаторите, съотнесими към
Приоритет 4 53
- по отношение на индикаторите, съотнесими към
Приоритет 5 55

Оценка на общото въздействие – ограничения

- индикатори, за които не може да се намери надеждна статистическа информация;
- липсата на базови и целеви стойности за очаквано въздействие на индикаторите за наблюдение и оценка на плана по цели, приоритети и мерки, което затруднява крайната оценка на влиянието, което са оказали публичните средства върху общото въздействие на плана;
- за да се подпомогне реално подготовката за следващото програмиране, тази оценка трябва да е налице поне една година преди датата на приключване на действието на Областната стратегия за развитие.

Оценка на общото въздействие – ограничения (продължение)

- Според анализ на нормативната уредба в страната, Последващата оценка може да даде само препоръки относно бъдеща актуализация на ОСР на област Русе за 2014-2020 г.
- За да могат въздействията да получат осезаемо материално изражение, е необходимо да са изминали поне две-три години след края на периода на програмиране.
- Липсва пълен набор от статистика на ниво област. Това затруднява изготвянето на оценката за общото въздействие, особено по отношение на индикаторите за околна среда спрямо глобалните екологични цели.

Оценка на въздействието по отношение на индикаторите, съотнесими към Приоритет 1

- Приоритет 1 *Инвестиране в иновации, нови технологии и развитие на човешките ресурси в съответствие със стратегическите потребности на областната икономика*
- Преобладават **положителните тенденции** в индикаторите (Таблица 6).

Оценка на въздействието по отношение на индикаторите, съотнесими към Приоритет 2

- Приоритет 2: *Пълноценно използване на конкурентните предимства на област Русе за осигуряване на устойчиво развитие на районите*
- Включени индикатори, имащи отношение към инфраструктурното развитие на областта, включително индикатори за опазването на околната среда, в т.ч. и тези, свързани с глобалните екологични цели.
- Налице е запазване или подобряване на индикаторите (Таблица 7).

Оценка на въздействието по отношение на индикаторите, съотнесими към Приоритет 3

- Приоритет 3: *Повишаване качеството на живот на населението при изравняване на социално-икономическите стандарти между областния център и изостаналите райони на област Русе* (Таблица 8) и (Таблица 10).
- (-) демографско развитие
- (+) жилищно развитие
- (+) образователно равнище
- (+) по показател легла в болничните заведения
- (-) лекари в лечебните и здравните заведения
- (+) култура
- (+) туристически индикатори
- (-) спад в броя на реализираните нощувки.

Оценка на въздействието по отношение на индикаторите, съотнесими към Приоритет 4

- Приоритет 4: *Интензивно сътрудничество в рамките на СЦПР и на регионите на ЕС за решаване на общи социалноикономически проблеми*
- Осем типа регионални профили, като:
 - ✓ за 2012 г. Русе е в категорията „**Обещаващи** тенденции за развитие“,
 - ✓ през 2013 г. попада в групата с **добро** социално-икономическо състояние, заедно с Благоевград, Бургас, Варна и Пловдив
 - ✓ през 2014 г. област Русе, заедно с област Габрово са с лошо демографско състояние и в същото време с **най-добра** инфраструктура.

Оценка на въздействието по отношение на индикаторите, съотнесими към Приоритет 5

- Приоритет 5: *Повишаване на институционалния капацитет, приобщаване на бизнеса и гражданския сектор към управлението на регионалното и местното развитие*
- Комплекс от индикатори за оценка на административната и бизнес среда. Жителите на област Русе определят оценката за работата на институциите за 2012 – **средна**; за 2014 по-скоро **слаба**. Оценката остава малко под средната за страната, но се доближава до нея.
- Общото въздействие по отношение на подобряването на условията на живот и качеството на жизнената среда е **много добра** по отношение инфраструктура, данъци и такси.

Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси

- Оценителен въпрос VII. 1. Каква е ефективността (сравнителна ефективност) и ефикасността (икономическа ефективност) на използваните ресурси? 58
- Оценителен въпрос VII. 2. Каква е ползността на използваните ресурси? 63
- Оценителен въпрос VII. 3. Каква е икономичността на използваните ресурси?..... 64

Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси?

- Липса на количествени индикатори относно очакваната степен на въздействие и постигане на резултатите.
- Оценката е извършена на база съотношението между планираното финансово изпълнение и реалното изпълнение в съответствие с реализираните проекти към 31.12.2013 г. (Таблицы 11, 12, 13 и 14)
- В ОСР 2005-2013 г. е планирана и изпълнена в приблизително еднакви съотношения относно разпределението на финансовия ресурс по приоритети.
- Висок процент на финансова реализация в малките общини – от големия размер на привлечените средства от Фондовете на Европейския съюз.

Оценка полезността на използваните ресурси

- Измерването на ползите и полезността на ОСР е трудно доказуемо.
- Конкретните ползи (въздействия/резултати/продукти) и разходи за общността са представени в информацията за изпълнените проекти, посочена в „Раздел V“. Те са добра основа за анализ и съпоставка с бъдещите Последващи оценки на областната стратегия за развитие за следващите програмни периоди. Извод - изпълнението им е оказало **положително влияние** както върху социалната среда, така и върху техническата инфраструктура.
- ОСР на област Русе за периода 2005-2013 г. е полезна за общността и целевите групи.

Оценка относно икономичността на използваните ресурси

- Изпълнението на проектите на ОСР на област Русе е възложено чрез провеждане на процедури по реда на ЗОП за Областна администрация Русе и осемте общини на областта, а за останалите бенефициенти по реда на ПМС №55 (№69 през 2013 г.).
- Изпълнителите са избрани въз основа на 2 критерия – „икономически най-изгодна оферта“ или „най-ниска цена“. Извод – приложени са принципите на публичност и прозрачност, свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация при възлагане на изпълнението са предпоставка за **икономичност, ефективност и ефикасност при разходване на публичните средства** при изпълнението на ОСР на област Русе за изследвания период.

Основни фактори за изпълнение на ОСР на област Русе за периода 2005-2013

- Членството на България в ЕС (от 2007 г.) и достъпът до Европейски фондове.
- Световната икономическа криза (2008–2009).
- Ниското ниво на доверие между отделните звена, както и между институциите и бенефициентите, което дава отражение във въвеждането на свръхконтрол и съответно бюрократизиране на процесите, ограничение на гъвкавостта на институциите и забавяния на всеки етап от проектния цикъл.
- Липсата на собствен финансов ресурс
- Отпускането/Разплащането в срок на всички планирани средства за изпълнение на проектите.

Основни фактори за изпълнение на ОСР на област Русе за периода... (продължение)

- Заинтересованите страни на територията на област Русе показват задоволителна успеваемост и активност в кандидатстването и изпълнението на проекти.
- Осигурена е нормативна рамка на процеса по разработване и управление на проекти за осъществяване на различните политики.
- Служителите са преминали различни обучения за повишаване на техните знания и умения.
- Областната администрация е снабдена с нови компютърни конфигурации и периферна техника - по-голяма ефективност и ефикасност на процеса на координация и управление на областните политики.

Изводи и препоръки относно провеждането на политика за регионално и местно развитие

- При изготвянето на Областната стратегия за развитие на област Русе 2005-2015 г. и нейната актуализация от 2008г. **липсват поставени конкретно измерими целеви индикатори по цели и приоритети**, което от своя страна води до трудности при оценяване изпълнението на стратегията и това в каква степен заложените цели/приоритети са постигнати, поради което за обективност на оценката са използвани финансовите индикатори по приоритети.

Изводи и препоръки...

(продължение)

Различни тенденции в постигането на приоритетите и целите:

- ✓ Планираните средства са 81 840 456,22 лв. за изпълнение на петте приоритета. Съотношението на общото изпълнение спрямо планираното е 26,77%, а на договореното изпълнение – 73,23%, като броят изпълнени проекти е 167 при общ брой на бенефициентите 120, което може да се определи като **добро**.
- ✓ Оценката на изпълнението на целите на ОСР е **задоволителна** (не е възможно да бъде количествена поради отсъствието на индикатори с изходни и целеви стойности).
- ✓ Постигнато е осезателно/необратимо движение към постигане на целите.

Изводи и препоръки...

(продължение - 2)

По отношение на **вътрешната съгласуваност на ОСР:**

- Оценката е **много добра**.
- Съответствието с по-високите нива (NUTS 2 и национално) е доказано в самата ОСР.
- Съпоставена с новата стратегия „Европа 2020“, ОСР не покрива третия ѝ приоритет – „приобщаващ растеж“, насочен към борба с бедността чрез висока заетост.
- Конкретните цели на „Европа 2020“ и поетите национални ангажименти по тях, следва да залегнат в допълнен/актуализиран вариант на ОСР на област Русе.

Изводи и препоръки...

(продължение - 3)

- ОСР 2005-2013 г. е планирана и изпълнена в приблизително еднакви съотношения в разпределението на финансовия ресурс по приоритети и с леки различия в източниците на финансиране. Средният процент на реализация на ОСР на област Русе във финансово отношение се дължи основно на размера на привлечените средства от Фондовете на ЕС. Към края на 2013 г. са изпълнени/в процес на изпълнение основополагащи за развитието на област Русе проекти.

Препоръки относно провеждането на политика за регионално и местно развитие

- В *Приоритет 3. Мярка 3* да се включи цел за подобряване на достъпа до заетост и приоритетът да се актуализира.
- Развитието на нови технологии и въвеждане на иновации в производствения и обслужващия сектор може да доведе до разработване на нови продукти и разширяване на съществуващите или заемане на нови пазарни ниши от местните предприятия.
- Повишаването на енергийната ефективност на технологичния цикъл може съществено да намали производствените разходи и съответно да даде възможност за нарастване на **доходите** в местната икономика.

Препоръки относно провеждането на политика за... (Продължение 1)

- Необходимо е да бъде използвано стратегическото предимство на общините и областта от наличието на Русенски университет като бъдат планирани и осъществени мерки за съвместно осъществяване на проекти в областта на изграждане на центрове за върхови постижения в областта на мехатрониката, за компетенции в областта на информационните и комуникационни технологии, развитие на възобновяемите енергийни източници и повишаване на енергийната ефективност.

Препоръки относно провеждането на политика за... (Продължение 2)

- Да се запази *Приоритет 3. Мярка 5* в частта ѝ „...преодоляване на ограниченията в предоставяне на медицински услуги на населението от областния център, общинските центрове, изостаналите селски райони и малките населени места.”
- Културният живот в областта е добре развит. Да се запази като един от водещите фактори за следващия програмен период, генериращ конкурентно предимство на областта в сферата на културата, културния туризъм и творческите индустрии като уникален ресурс на региона.

Препоръки относно провеждането на политика за... (Продължение 3)

- Изпълнените проекти през предходния период и непроменените фактори на въздействие налагат запазването на целта от предходната стратегия. Необходимо е да се актуализира Индикативната финансова таблица на ОСР 2014-2020 г. във връзка с подписаното Споразумение за партньорство между България и ЕС, както и поради нулевото изпълнение за 2014 г. и очакваното минимално изпълнение по ОПРЧР 2014-2020 и ОПТТИ 2014-2020 г. през 2015г.

Препоръки относно провеждането на политика за... (Продължение 4)

- Основният недостатък в системата за мониторинг на предходната стратегия - **липсата на ясни и измерими междинни и най-вече крайни индикатори** за проследяване на изпълнението на целите, е отстранен. Това ще позволи изготвянето на точна и обективна междинна и последваща оценка на ОСР 2014-2020 г.
- По отношение прилагането на принципите на информираност, партньорство и публичност, препоръките са насочени към **запазване** на използваната форма за осигуряване на публичност чрез Интернет страницата на областта, провеждане на обществени обсъждания и информационни събития.

Заключение

С оглед на настоящата оценка, Оценяващият екип дава **положителна прогноза** относно развитието на област Русе и предвижда високо ниво на изпълнение на ОСР на област Русе за периода 2014-2020 г.

